

PRÓTOKOLL FRA MØTE I MELLOMKIRKELIG RÅD FOR DEN NORSKE KIRKE

Tid: 11.-12. februar 2002

Sted: Kirkens Hus

Til stede:

Tormod Engelsen, Berit Lånke, Helge Aarseth, Sigurd Osberg (bare mandag), Astrid Sandsmark, Knut Yngvar Sønstegeard, Jorunn Øxnevad Lie, Inger Anne Naterstad, Elena Eika, Jan A. Erichsen, Ola Smeplass, Thor Strandenæs, Per Halstein Nielsen (KR-representant), Atle Sommerfeldt (KN), Otto Strand (vara Nord-Hålogaland), Inger Johanne Wremer (LVF) (bare mandag), Finn Wagle (KEK) (bare mandag), Trond Bakkevig (KV), Per Oskar Kjølås (NØR) Gerd Marie Ådna (NØM-leder) og Ulla Schmidt (fung. KISP-leder).

Forfall:

Ivar Jarle Eliassen, Jan-Olav Henriksen (TN-leder) og Sturla Stålsett (KISP-leder - perm.).

Fra sekretariatet:

Generalsekretæren, Vebjørn Horsfjord, Hans Morten Haugen, Joar Haga, Erling Pettersen, Dag Stange, Eimund Stangeland og Jan-Oluf Skonnord.

Møtet mandagen startet med et miniseminar med grunnlag i KVs studiedokument "Protection of endangered population in situations of armed violence - towards an ecumenical ethical response" med direktør Sverre Lodgaard fra NUPI som hovedinnleder og feltprest Raag Rolfsen som kommentator. (Se vedlagte referat).

Rådet hadde deretter et møte med prosjektgruppa "Guds menighet - jordens største under".

MKR-SAK 01/02: PROTOKOLLER

a) Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 3.-4.09.01

Vedtak:

Protokollen godkjennes.

b) Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råds arbeidsutvalg 19.09.01

Vedtak:

Protokollen tas til etterretning.

c) Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råds arbeidsutvalg 4.12.01

Forslag til vedtak:

Protokollen tas til etterretning.

MKR-SAK 02/02: OPPFØLGING AV SAKER I DE ØKUMENISKE ORGANISASJONER

NORGES KRISTNE RÅD

Vedtak:

Protokoll fra styremøte i NKR 11. september 2001 tas til orientering.

KEK

a) Vedtak:

Rapport fra KEK-konferansen "Christians and Muslims in Europe" Sarajevo 12.-16. september 2001 tas til orientering.

b) Vedtak:

Mellomkirkelig råd slutter seg til den foreslåtte rotasjonsordningen for nordiske og baltiske kirkers representasjon i KEKs sentralkomite og anbefaler at koordinering av nominasjonsprosessen forestås av de nasjonale økumeniske råd og Norden og Baltikum slik forslaget er.

PORVOO

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar rapporten fra møtet i Porvoo-kontaktgruppen 26.9.-2.10. 2001 til orientering.

CHURCHES COMMITTEE ON MIGRANTS IN EUROPE (CCME)

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar rapporten fra den europeiske konferansen om "immigrantkirker" i Hamburg 4.-7. oktober 2001 til orientering.

KIRKENES VERDENS RÅD

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar rapportene fra KVs Eksekutivkomitemøte 11.-14. september 2001 til orientering.

COMMISSION ON WORLD MISSION AND EVANGELISM (CWME)

Rapport fra møte i CWME 28.8-5.9-01 fra Tormod Engelsviken

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar rapporten fra møte i Commission on World Mission and Evangelism 28.8-5.9.01 til orientering. Rådet ber NØM drøfte de ulike forslag til mulig oppfølging.

DET LUTHERSKE VERDENSFORBUND (LVF)

Inger Johanne Wremer ga en muntlig rapport fra Eksekutivkomitemøtet i LVF i november 2001.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar Inger Johanne Wremers muntlige rapport til orientering.

MKR-SAK 03/02: FORDELING AV KONTINGENTER TIL ØKUMENISKE ORGANISASJONER

Samtalen om denne saken viste at rådet slutter opp om sekretariatets strategi om å benytte den mulighet som ligger i at KR/MKR selv kan bestemme rammen på kontingenter til å høyne nivået på kontingentene til både LVF og KV for på den måten å legge føringer for neste års bevilgning fra KUF.

Rådet drøftet hvorvidt det var ønskelig og mulig å avsette midler av årets "pott" til Assembly Fee til LVF for 2003 som er på NOK 900 000. Samtalen avklarte at dette verken var ønskelig eller mulig med den ramme som OVF/KR har gitt MKR. Assembly Fee må derfor bygges inn i budsjettsøknaden til KUF for 2003.

På denne bakgrunn understreket rådet behovet for et fortsatt påvirkningsarbeid fra KR/MKR side for å sikre politisk forståelse for og støtte til at KUF har et ansvar for å bevilge tilstrekkelig med midler til Den norske kirkes deltakelse i internasjonale økumeniske organisasjoner.

Samtalen viste også at det er nødvendig med en gjennomtenking av om det er ønskelig at kontingenten til LVF og KV skal ligge på samme nivå.

Videre ga rådet uttrykk for bekymring over at det ikke er avsatt midler til å samle LVF-delegatene i 2002. Generalsekretæren bekreftet at det er planer om å starte opp forberedelsesarbeidet i 2002, og at det kreves noe økonomi til dette.

Vedtak:

1. *Mellomkirkelig råd fordeler midler til kontingenter i internasjonale økumeniske organisasjoner på følgende måte:*

<i>Kirkenes Verdensråd</i>	<i>NOK</i>	<i>1.500.000</i>
<i>Det Lutherske Verdensforbund</i>	<i>NOK</i>	<i>1.450.000</i>
<i>Den norske kirkes LVF-forberedelser</i>	<i>NOK</i>	<i>50.000</i>
<i>Konferansen av Europeiske Kirker</i>	<i>NOK</i>	<i>300.000</i>
<i>Churches Committee on Migrants in Europe</i>	<i>NOK</i>	<i>50.000</i>
<i>Leuenberg Kirkefelleskap</i>	<i>NOK</i>	<i>25.000</i>
<i>Norges kristne råd</i>	<i>NOK</i>	<i>213.000</i>
<i>Nordisk Økumenisk Råd</i>	<i>NOK</i>	<i>200.000</i>

2. *Mellomkirkelig råd vedtar budsjettet på NOK 1.082.000 for norske KEK-forberedelser 2002.*

3. *Mellomkirkelig råd ber Kirkerådet bevilge midler over OVF til de formål som er tilgodesett i pkt. 1-2.*

4. *Rådet ber om at det til mai-møtet legges opp til en bredere drøfting av hvordan Den norske kirke skal prioritere sin deltakelse i de økumeniske organisasjonene, inklusiv hvordan rådet bør prioritere tildeling av kontingentmidler.*

**MKR-SAK 04/02: REKRUTTERING AV GENERALSEKRETÆR
MELLOMKIRKELIG RÅD**

Mellomkirkelig råd drøftet profil for generalsekretærstillingen og prosedyre for ansettelse.

Vedtak:

Stillingen utlyses med den ordlyd man ble enige om på møtet. Ansettelse foretas på Kirkerådets møte 10.-11. juni etter forutgående behandling i Mellomkirkelig råds møte 6.-7. mai.

MKR SAK 05/02: KEK GENERALFORSAMLING

Vedtak:

Mellomkirkelig råd vedtar budsjettet for norske generalforsamlingsforberedelser 2002 på til sammen NOK 1.082.000

Rådet vedtar den forelagte Strategiplan for utvikling av relasjoner som gjeldende for denne del av forberedelsesarbeidet.

Rådet ber om at saken "Den norske kirke – kirke i Europa" fremmes for Kirkemøtet 2002.

Rådet ber om Kirkerådet inviterer en internasjonal kirkeleder til å holde hovedforedraget om viktige spørsmål knyttet til denne saken. Arbeidsutvalget arbeider videre med spørsmålet om hvem som skal inviteres til å gi hovedforedraget.

Rådet ønsker videre at det søkes initiert en studie- og responsprosess i kirken av KEKs studiedokument over generalforsamlingens tema. Rådet ber Teologisk Nemnd ta ansvar for koordinering av denne prosessen.

Rådet tar informasjonen om arbeidet som er satt i gang med å lage et Vertskapsdokument for KEK til etterretning.

MKR-SAK 06/02: LVF GENERALFORSAMLING

Saken utsatt til mai-møtet.

**MKR-SAK 07/02: RULLERENDE PLAN FOR DE SENTRALKIRKELIGE RÅD
2002-2005**

I samtalen ble det uttrykt bekymring over at arbeid innenfor Kirkenes Verdensråd er usynliggjort i planen. Man forutsetter at dette ikke betyr en nedprioritering av dette arbeidet.

Under drøftingen minnet rådet om at en forventer å komme inn i slike planprosesser på et tidlig tidspunkt slik at man kan være med å legge rammer og føringer for arbeidet. Man tar til etterretning at det for inneværende år kun er MKR/AU som har fått anledning til å arbeide med dokumentet "Rammer og føringer for MKRs virksomhet 2002".

Vedtak:

1. Mellomkirkelig Råd tar det fremlagte forslag til årsplan for rådets arbeid i år 2002 til orientering.

2. Rådet ber arbeidsutvalget på møtet i mars drøfte behovet for eventuelle nye tiltak som bør inn i KR's budsjettforslag til KUF 2003.
3. Rådet ber om at det utarbeides et notat "Rammer og føringer for MKR's virksomhet 2003" til møtet i mai som er førende for årsplanarbeidet for 2003.

MKR-SAK 08/02: MKRS MIDTØSTEN-STRATEGI

Denne saken ble utsatt til mai-møtet på grunn av tidsnød.

MKR-SAK 09/02: MEDLEMSSKAP I EURODIAKONIA

Samtalen viste at det er tilfredshet med det initiativ som er tatt. Det ble lagt betydelig vekt på at et slikt medlemskap representerer en spennende mulighet til å få ny giv i det norske samarbeidet mellom diakoni-institusjoner/-organisasjoner og de sentralkirkelige råd.

Vedtak:

Mellomkirkelig Råd anbefaler Kirkerådet å søke om medlemskap for Den norske kirke i "Eurodiaconia".

MKR-SAK 10/02: OPPNEVNINGER

a) Oppnevning Komiteen for internasjonale spørsmål

Vedtak:

Mellomkirkelig råd oppnevner til KISP for 2002 følgende medlemmer:

Kristin Sommer

Gaim Kebraab.

b) Oppnevning til planleggingsgruppe av konsultasjon i regi av Metodistisk-luthersk samtalegruppe (METLUSA)

Vedtak:

Mellomkirkelig råd oppnevner Vebjørn Horsfjord og Joar Haga til å delta i planleggingsgruppe for konsultasjon mellom anglikanere, metodister og lutheranere.

MKR-SAK 11/02: ORIENTERINGSSAKER

- a) LVFs studiekonferanse i Norge i februar 2002
- b) Luthersk-ortodoks kommisjonsmøte i Norge i oktober 2002
- c) Rapportliste MKR

Vedtak:

Orienteringssakene a-c tas til etterretning.

- d) MKR og dialogen med religiøse ledere i Israel og de palestinske områdene om Jerusalemspørsmålet

Prost Trond Bakkevig orienterte om sitt arbeid med dialog mellom religiøse ledere i Israel og de palestinske områdene om Jerusalemsspørsmålet – et oppdrag han har utført med mandat fra MKR og i nær kontakt med rådets generalsekretær. Arbeidets art har gjort det nødvendig å holde dette konfidensielt. I dag er situasjonen en annen.

Vedtak:

MKR uttrykker tilfredshet med det initiativ som generalsekretæren har tatt i dette spørsmålet.

Rådet vil rette en stor takk til Trond Bakkevig for det arbeid han har gjort så langt og gir sin helhjertede støtte til at arbeidet kan fortsette.

MKR-SAK 12/02: REFERATSAKER

- a) Referat fra møte i Teologisk Nemnd 1.-2.11. 2001
- b) Protokoll fra møte i Nemnd for økumenisk samarbeid og misjon (NØM) 1.-2.11.01
- c) Referat fra møte i Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) 11.-12.10.01
- d) Protokoll fra møte i Prosjektkomiteen for KUI 19.11.01
- e) Referat fra møte i Samarbeidsråd for Menighet og Misjon 14.09.01 og 03.12.01
- f) Referat fra møte i LVFs Nasjonalkomite 19.09.01
- g) Referat fra møte i ressursgruppen for dialog mellom Romanifolkets Landsforening og Den norske kirke 29.08.01 og 13.12.01
- h) Utdrag av protokoll fra møte i Samisk kirkeråd 11.-12.09.01
- i) Oppsummering av prosjektet "Hamar bispedømmes internasjonale engasjement"

Vedtak:

Referatsakene tas til orientering.

MKR-SAK 13/02: ÅRSPLAN FOR KUI 2002

Saken utsatt til mai-møtet.

MKR-SAK 14/02: BUDSJETT FOR DE SENTRALKIRKELIGE RÅD 2002

MKR beklager at det ikke var sendt ut noe budsjett for Mellomkirkelig råds del av virksomheten til denne saken og avviste på det grunnlag å behandle den.

MKR-SAK 15/02: OVF-MIDLER TIL SØSTERKIRKER OG ØKUMENISKE ORGANISASJONER 2002

1. Mellomkirkelig råd bevilger NOK 350.000,- av OVF-midlene 2002 til KV-virksomhet i 2003 på denne måten:

ISSUES AND THEMES

Faith and Order

T3/01	<i>Ecclesiology</i>	<i>NOK 70.000,-</i>
T3/11	<i>Ethnic Identity, National Identity and the Unity of the Church</i>	<i>NOK 40.000,-</i>

Mission and Evangelism

T5/09	<i>Mission and Secularized Contemporary Societies</i>	<i>NOK 50.000,-</i>
T5/16	<i>Bible Studies and Mission</i>	<i>NOK 40.000,-</i>

RELATIONS

Church and Ecumenical Relations

R2/04	<i>Fostering Relationship with Non-Member Churches</i>	<i>NOK 70.000,-</i>
R2/06	<i>Proposal of a Forum for Christian Churches</i>	<i>NOK 40.000,-</i>

Inter-Religious Relations and Dialogue

R3/02	<i>Bilateral and Multilateral Dialogue</i>	<i>NOK 40.000,-</i>
-------	--	---------------------

2. *Mellomkirkelig råd bevilger NOK 350.000,- av OVF-midlene 2002 til LVF-virksomhet 2002 på denne måten:*

Department for Mission and Development (DMD)

Prosjekt i søsterkirker:

1.	<i>DMD Youth Program: Africa Youth Meeting Scheduled for May</i>	<i>NOK 45.000,-</i>
2.	<i>DMD Women in Church and Society: Program for Justice and Advocacy</i>	<i>NOK 45.000,-</i>
3.	<i>DMD 2082 – ELCJordan – School Operation</i>	<i>NOK 60.000,-</i>

Department for Theology and Studies (DTS)

<i>Worship and Spirituality</i>	<i>NOK 20.000,-</i>
<i>Spiritualistic Movements as Global Challenge to the Church</i>	<i>NOK 20.000,-</i>
<i>Participation in Theological Conferences</i>	<i>NOK 19.000,-</i>

Office for Ecumenical Affairs (OEA)

<i>Studieprosjektet "Lutheran Identity in Ecumenical Relationships"</i>	<i>NOK 37.000,-</i>
---	---------------------

Strasbourg Ecumenical Institute

<i>Utgifter til deltakelse fra kirkene i sør i instituttets studieprogram</i>	<i>NOK 37.000,-</i>
---	---------------------

EST

<i>Lærerstilling i diakoni</i>	<i>NOK 67.000,-</i>
--------------------------------	---------------------

3. *Mellomkirkelig råd bevilger NOK 20.000,- til hvert bispedømme for å bygge opp relasjoner til europeiske kirker.*

4. Mellomkirkelig råd bevilger NOK 140.000 til 10% til vennskapssamarbeid fordelt på følgende måte:

Hamar	12/34 av de samlede midlene (NOK 49.500)
Nord-Hålogaland	10/34 av de samlede midlene (NOK 41.000)
Bjergvin	12/34 av de samlede midlene (NOK 49.500)

5. Mellomkirkelig råd bevilger støtte til disse søsterkirkene og partnerorganisasjonene:

Nr. 1 Salten Krets KFUM speidere	NOK 8.000,-
Nr. 17 Norges KFUM speidere	NOK 32.000,-
Nr. 3 Armenian Catholicosate of Cilicia, Antelias-Lebanon	NOK 20.000,-
Nr. 4 Mekane Yesus Seminary	NOK 40.000,-
Nr. 7 Srimongol Borleka Presbytery/Normisjon	NOK 35.000,-
Nr. 11 NMS/Mali	NOK 25.000,-
Nr. 12 NMS/Madagaskar	NOK 40.000,-
Nr. 16 NMS/Mali	NOK 55.000,-
Nr. 21 Menighetssøsterhjemmet	NOK 10.000,-
Nr. 22 IELUSCI	NOK 75.000,-

MKR-SAK 16/02: UTTALELSE I ANLEDNING FN-TOPPMØTENE I MEXICO MARS 2002 OG JOHANNESBURG SEPT. 2002

Vedtak:

Mellomkirkelig råd vedtar uttalelsen "Mer kunnskap, nytenkning og forsakelse – veier til en mer rettferdig og bærekraftig verdensorden" med de endringer som fremkom under drøftingene. Rådet ønsker å gjøre den kjent i kirkene i Norge og i det internasjonale kirkefelleskap i forbindelse med forberedelsene til FN-toppmøtene i Mexico og Sør-Afrika. (Uttalelsen følger vedlagt).

Mellomkirkelig råd ber KISP utarbeide et notat som konkretiserer innholdet i de 6 hovedområdene som fremheves i uttalelsen. Generalsekretæren oversender rådets uttalelse til UD med KISP-notatet som vedlegg.

MKR-SAK 17/02 DEN NORSKE KIRKES MEDLEMSKAP I NORDISK ØKUMENISK RÅD

Vedtak:

1. Framveksten av nasjonale økumeniske organ og nye kommunikasjonsmetoder har endret forutsetningene for økumenisk samarbeid i Norden. Mellomkirkelig råd mener på denne bakgrunn at framtidig nordisk økumenisk samarbeid bør basere seg på fleksible ordninger knyttet til råd og sekretariat i de nasjonale kirkene og de nasjonale økumeniske råd. Hensikten er å fremme og styrke koordineringen av det økumeniske samarbeidet mellom nordiske kirker.
2. Mellomkirkelig råd gå inn for å avvikle Den norske kirkes direkte medlemskap i Nordisk Økumenisk Råd (NØR), og at tilknytningen til NØR videreføres gjennom Norges kristne råd (NKR).

3. *Mellomkirkelig råds vedtak følges opp i de relevante kompetente organer for Den norske kirke.*

- Forslaget ble vedtatt mot 1 stemme.

Følgende alternative forslag til vedtak ble fremmet av Gerd Marie Ådna:

Den norske kirke ønsker å opprettholde sitt medlemskap i NØR. Men samtidig vil Mellomkirkelig råd utvikle et fremtidig nordisk samarbeid som baserer seg på fleksible ordninger knyttet til de nasjonale økumeniske rådene og sekretariatene, og som fremmer koordinering av det økumeniske arbeidet i Norden.

Forslaget fikk 1 stemme.

MKR-SAK 18/02 FRIKJØP AV RÅDSLEDERE

Drøftingen i rådet reiste flere nye problemstillinger som ikke var tilstrekkelig belyst i saksdokumentet. På denne bakgrunn ønsket ikke rådet å ta stilling til realiteten i saken. I stedet vedtok man følgende:

Vedtak:

Mellomkirkelig råd ber Kirkerådet vente med å ta stilling til realiteten i saken til den er ytterligere utredet og til en ny utredning er forelagt SKR og MKR til behandling.

MKR-SAK 19/02 ÅRSMELDING – DE SENTRALKIRKELIGE RÅD 2001

Vedtak:

Mellomkirkelig råd godkjenner meldingen om virksomheten 2001 med de merknader som er fremkommet i møtet.

MKR-SAK 20/02 KVS STUDIEDOKUMENT

Comment from Church of Norway on the Document “Protection of Endangered Populations in Situations of Armed Violence: Towards an Ecumenical Ethical Approach”

Vedtak:

- 1. Mellomkirkelig råd ber om at Den norske kirkes kommentar til Kirkenes Verdensråds studiedokument ferdigstilles av KISP/AU i samarbeid med generalsekretæren. Kommentaren oversendes til Kirkenes Verdensråd sammen med den engelske utgaven av ”Sårbarhet og sikkerhet”.*
- 2. Mellomkirkelig råd ber om at det arbeides videre med å synliggjøre tenkningen med sårbarhet og sikkerhet i Norge, gjerne også i henvendelser overfor Utenriksdepartementet.*

Neste møte i Mellomkirkelig råd: 06.-07. mai 2002.

Vedlegg: Referat fra seminar
Uttalelse i anledning FN-toppmøtene i Mexico mars 2002 og i Johannesburg september 2002

Report from seminar on armed interventions, Church of Norway Council on Ecumenical and International Relations, Oslo 11th of February 2002

The background for the seminar was the strong involvement from Church of Norway on the issues of military ethics and discussions on the use of armed force. Since early 90ties, The Commission on International Affairs, for which the Council is responsible, has worked regularly with these issues. The study book "Vulnerability and Security" is the main result of these activities.

A draft comment to the World Council of Churches Study Document "Protection of Endangered Populations in Situations of Armed Violence: Towards an Ecumenical Ethical Approach" had been prepared. The seminar was more general, however, giving an excellent view of the history and ethical issues at stake concerning the use of armed force on the territories of other states.

Sverre Lodgaard, presently Director at Norwegian Institute for International Affairs (NUPI), previously Director at UNIDIR in Geneva and PRIO in Oslo, was the main speaker at the seminar. He underlined that there had been a remarkable and tragic shift in the logic of war, from *protection* of the civilian population, to making the civilian population one of the *targets* of war. This requires also a substantial shift in the ethical reflection and advise.

Dr. Lodgaard presented the findings of the report "The Responsibility to Protect" from the UN Commission on Intervention and State Security, issued early 2002. This consensus report, with a broad participation, concludes that there are certain situations of mass killings and ethnic cleansing that necessitates the international community to act. Lodgaard said that the conclusions in this report had much in common with the principles and criterias spelled out in the WCC Study Document.

The main responsibility for protecting its population, lies with the state. This responsibility is part of the principle of state sovereignty. There might, however, be situations when the state is not able or not willing to take this responsibility for its population. In such situations, and based on a decision in the Security Council, the non-intervention principle must be subordinate to the principle to protect against massive persecution and killings.

Lodgaard stated explicitly that the term "humanitarian intervention" should be avoided. He could find no examples of pure humanitarian interventions. He also found the notion as such to be confusing. Further he touched upon the confusion regarding the concepts of "neutrality" and "impartiality". Until the mid-90ties, these two principles seemed to be confused, paving the way for several episodes of massacres and assassinations, done while UN troops were watching passively. He said that impartiality to the mandate of a mission should never lead to neutrality when faced with atrocities. Presently the UN troops seem to be more able to distinguish between the attacker and the victim, and acting accordingly.

Lodgaard further said that the best strategy still was preventive actions. However, there is no "manual" on recommended actions, but rather a broad spectre of actions. He strongly warned against the call for economic sanctions as an alternative to the use of armed force. The sufferings of sanctions were not that visible, but the effects were grave. Finally he said that there is a widespread misunderstanding that the UN Charter states that all other means should actually be *used* before the Security Council mandates an armed intervention. What the Charter says however is that other means should be *considered*. However, he underlined the principle of proportionality in the undertaking of the mandate: one shall not use more force than necessary in order to fulfil the mandate.

In the end Dr. Lodgaard pointed to the important principle embodied in the "Uniting for Peace", undertaken to enhance the effectiveness of the United Nations. The veto power of the five permanent members of the Security Council could effectively block a decision, and in such cases the General Assembly should be called upon to take action. This action should be taken within 24 hours. In the future the five permanent members should be asked to abstain from exercising its veto power unless crucial national interests regarding its own territory are at stake. He also stressed the need for a standing UN Army, with soldiers that have their loyalty to the UN, and the need to strengthen the UN financial situation, through new and innovative forms of taxations.

Raag Rolfsen, ordained minister and advisor to the Military Chaplain Corps, presented some comments to the presentation of Dr. Lodgaard. He also gave his comments to the WCC Study Document in light of the "ethics of vulnerability"-thinking found in Church of Norway study book "*Vulnerability and Security*", where he was part of the editing committee.

Rev. Rolfsen endorsed the main thinking in the presentation of Dr. Lodgaard, especially his pragmatic approach and important conceptual clarifications. However, he found that the call for the avoidance of the concept "humanitarian intervention" to be primarily of theoretical interest. He also asked if the principle of proportionality *always* was the most appropriate. He pointed to the fact that "overwhelming use of force" could have a deterrence effect that could end the atrocities and reduce the sufferings. Finally he wanted a stronger focus on the concept and applicability of the use "human security" in future debates on this concept.

On the Study document of the WCC, he stressed the importance that a consensus text must be sought. This is important in the further discussions on an issue that tended to divide the churches. However, he found the Christian anthropology to be weak, and the Christian general perspectives to be lacking in the Study Document. There was no big difference between this document and a document written by a non-religious organisation, according to Rev. Rolfsen. He also said that the document was not encouraging to the religions, in particular Christianity, to develop their potentials for peace.

On the "ethics of vulnerability" Rev. Rolfsen pointed to the dream of invulnerability as an actual threat to our own security. He said that the ambition of the strongest to increase its own security, could lead to a spiral of violence. This can be found in cities all over the world, especially the developing countries, and it can be found on the international scene, where the rich protect themselves by building higher walls and shields. He said that security is not the opposite of vulnerability, but rather that security can also be pursued by protecting the vulnerability of the weakest. We are all vulnerable, and this must lead us to form new and extended communities. However, it is also important to state that vulnerability is asymmetrical between persons with different entitlements and possessions.

Debate

The debate focused to some extent on the aftermath of September 11. It was stated that US *could* have asked the Security Council for an explicit mandate for its military attack against Taliban and al-Queda. Dr. Lodgaard said that if USA had done so, the Security Council would have issued a resolution confirming their legitimate need to combat the terrorist network and those that protect and empower them. Whether the US military attacks in Afghanistan could be considered as a legitimate expression of "self defence" was also discussed.

It was also pointed to the selective use of interventions. It seems to be a pattern that *small* but strategically or geopolitically *important* states, are open for interventions. On the other hand, larger states, or states that are not seen as important in terms of geopolitics or resources, do not face such interventions.

Furthermore it was strongly stated that the US attempts of solving conflicts and reducing the threat against its own territory is absolutely not in accordance with the general thinking in the rest of the world. The US strategy runs counter to the "ethics of vulnerability". There must be strengthened and mutual relations, not more unilateralism.

There was also criticisms raised on the use of the concept "vulnerability" in the study, that the strong emphasis on this concept could actually be a self-fulfilling prophecy. A vulnerable nation or group of people surely is in danger, and we should find the most effective ways of protection. To this question it was said that there is an ethical obligation to protect if the vulnerability is being abused.

Finally there were some that asked if certain paragraphs in the WCC Study Document were too close to giving concrete military advise. It was said i.a. that 2.4.5 on the conduct of a military attack was not necessary if the criteria of "just war" could be applied (focusing only on the criteria and not the concept of "just war" itself).

Oslo 14th of February 2002
Hans Morten Haugen

UTTALELSE FRA MELLOMKIRKELIG RÅD FOR DEN NORSKE KIRKE

Mer kunnskap, nytenkning og forsakelse – veger til en mer rettferdig og bærekraftig verdensorden

Inneværende år settes det internasjonale samfunns vilje og evne til å svare på de enorme globale utfordringene igjen på prøve gjennom de to viktige FN-konferansene som skal arrangeres. Den første i Monterey i Mexico i mars omhandler Finansiering for Utvikling, og i september arrangeres Verdenstoppmøtet om bærekraftig utvikling i Johannesburg, Sør-Afrika (den såkalte Rio +10). FN er verdenssamfunnets viktigste redskap til å skape globalisering med et menneskelig ansikt, og kirkene i Norge oppfordres til å samles i bønn om at konferansene må lykkes i sine målsettinger om å bidra til en mer rettferdig og bærekraftig verden hvor arbeid for verdens fattigste millioner og vårt felles miljø er jobb nr. én.

Kirkene verden over deler oppfatningen av at en vellykket konferanse i Mexico i mars betyr mye for hvorvidt Verdenstoppmøtet i Johannesburg senere i år kan lykkes. Kirkenes Verdensråd (KV) driver et aktivt påvirkningsarbeid overfor FN og utfordrer sine medlemskirker å gjøre det samme overfor sine respektive regjeringer. KV og Det lutherske verdensforbund (LVF) legger også gjennom sine "Ecumenical Teams" til rette for at representanter for de fattiges lands kirker kan delta aktivt under konferansene.

I Den norske kirke er det de senere år vokst fram en klar og meget kritisk holdning til det forbrukersamfunnet kirken og dens medlemmer lever i. Forbrukerkulturen ses på både som et symptom på internasjonal urettferdighet og på overbelastning av miljøet og som en hindring for at situasjonen kan endres. I denne kritikken ligger det et sterkt element av selvkritikk av kirkens funksjon i forbrukersamfunnet. Når Kirkemøtet 2001 sier at "Kampen mot forbrukersamfunnets dominerende verdier utspiller seg i kjernen av den kristne tro og må løftes fram i forkynnelsen", er det et signal om at kirken i sterkere grad vil arbeide for nøysomhet og måtehold blant kirkens egne medlemmer, og for at det norske samfunn setter grenser for vekst og rikdomservervelse for oss selv.

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke vil peke på den sammenheng det er mellom et slikt kirkelig utgangspunkt og FN-konferansene og spesielt rette oppmerksomheten på tre forhold:

1. Kunnskap

Aldri før har vi hatt så mye kunnskap om urettferdighetens årsaker. De drøye ti årene som er gått etter Den kalde krigens slutt, har imidlertid ikke blitt brukt til å omsette denne kunnskapen til praktisk handling. Forklaringene på dette er mange. Våre ledere er redde for å fatte vedtak som oppfattes å redusere velferden i vårt eget land, med lavere oppslutning som resultat. Like viktig kan det være at mange mennesker ikke våger å velge oppbrudd fra forbrukersamfunnets normer, krav og forventninger.

Mellomkirkelig råd understreker Kirkemøtets positive vektlegging av det samarbeidet som er inngått mellom Den norske kirke og mange av organisasjonene i Norge. Disse organisasjonene kan bidra med kunnskap som er viktig for å motivere for handlingsendringer hos den enkelte. Samtidig kan sterke allianser bidra til å skape det politiske handlingsrom som er nødvendig for å få vedtatt og gjennomført politiske vedtak, i Norge og internasjonalt. I vurderinger av både det internasjonale handelssystemet og systemet for innkreving av gjeld fra fattige land, er det viktig at de mektige landene er villige til å gi fra seg noe makt for å kunne fremme rettferdighet. Kunnskap om slike systemer og beslutninger er også viktig.

2. Nytenkning

Økonomisk utvikling krever ikke bare kapital, men også ansvarlighet og langsiktighet. Økt kapitaltilgang i land med svake institusjoner for omfordeling kan medføre økt korrupsjon, økte forskjeller og større sosiale spenninger. Dersom utviklingen bygger på uttapping av ressurser og utpining av jord, luft og vann, kan også de økonomiske problemene øke, i tillegg til de økologiske. Ansvarlig pengeforvaltning er derfor minst like viktig i et fattig land som i et rikt land. Demokratisering, bedre styresett og kamp mot korrupsjon blir derfor satsingsområder samtidig som mikrofinans eller smålånsvirksomhet har vist seg å være effektivt for å fremme nytenkning og ansvarlighet. Det finnes også i Norge mange muligheter til å plassere sine penger i slik virksomhet i fattige land.

Mellomkirkelig råd vil advare mot den påtvungne "frie markedsøkonomi" som mange fattige land har forsøkt å etterleve. Vi ser det som avgjørende at landene selv har ansvaret for "sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling" som det heter i FN-Konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og FN-Konvensjonen om sivile og politiske rettigheters felles artikkel 1. Dernest viser erfaringen at en fri markedsøkonomi i land med store ulikheter og muligheter vil bidra til å øke de økonomiske ulikhetene. For det tredje vil Mellomkirkelig råd påpeke at de rike land selv i liten grad praktiserer den økonomiske tenkningen som de ønsker at fattige land skal innføre. Det ser vi blant annet i den muligheten staten har i rike land til å gi enorme bevilgninger til utsatt industri og tjenesteyting. Vi må arbeide for en økonomi som søker å forbedre situasjonen til de fattigste blant oss, og som tilpasser seg naturens sårbarhet.

3. Forsakelse

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke understreker at den situasjonen Norge befinner seg i ved inngangen til det 21. århundre, er helt unik. Enorme oljeressurser og en langsiktig forvaltningspolitikk har skapt et velstandsnivå som vi ikke har vært vitne til tidligere. Likevel lider mange under mangel på gode fordelingsmekanismer som kan balansere den sterke vekt på markedstilpassede løsninger som skaper ekstra stor sårbarhet for de mest utsatte blant oss her i Norge. Det må startes en samtale om å sette et tak for veksten i verdiskapningen i Norge.

Måtehold, nøysomhet og forsakelse er sentrale verdier som i tidligere tider har stått sentralt i både kristendommen og arbeiderbevegelsen i vårt land. I forbrukersamfunnets tidsalder er slike holdninger i stor grad blitt hjemløse. Kjøpepress, nytelseskultur og sterkere vekt på individualisme råder i stor grad grunnen .

Mellomkirkelig råd oppfordrer kirker og menigheter til å søke å gjenfinne et moderne språk for denne delen av evangeliets utfordringer. Gjennom kirkens egen forkynnelse og i holdningsarbeid sammen med andre må sammenhengen mellom mer kunnskap , nytenkning og forsakelse tydeliggjøres slik at flere mennesker opplever at deres bidrag til en mer rettferdig og bærekraftig verden betyr noe.

Mellomkirkelig råd vil tilrå den norske regjering å gå de to FN-konferansene i møte med bevissthet om det som løftes fram i denne uttalelsen og særlig søke en implementering i forhold til følgende 6 hovedområder:

1. Arbeide for internasjonale avgifter som kan skap frisk kapital til finansiering av utvikling.
2. Arbeide for at tilgang på rent vann blir en menneskerett.
3. Være pådriver for gjeldslette for de fattige.

4. Arbeide for at menneskerettighetskonvensjoner og miljøkonvensjoner - særlig Konvensjonen om biologisk mangfold og forærkningskonvensjonen - blir gitt forrang framfor avtaler som regulerer internasjonal økonomi, inklusive patentavtaler.
5. Arbeide for at næringsliv som etablerer seg i fattige land ikke utnytter eksistensen av et svakt lovverk, men holder høye standarder for arbeidsmiljø og ytre miljø.
6. Arbeide for at tilgang på kapital blir gjort lettere for fattige mennesker, slik at de kan bygge nye fellesskap som ikke er avhengighetskapende.

Mellomkirkelig råd står sammen med den verdensvide kirke i å kreve at dagens urettferdige strukturer i verdensøkonomien må endres til å arbeide mer til beste for de fattigste. Vi ønsker å stå sammen i å markere at vi må vekk fra et økonomisk system som bidrar til makt- og kapitalkonsentrasjon hos noen få, og utpining av jordas ressurser. De to FN-konferansene i 2002 om finansiering for utvikling i Mexico og om bærekraftig utvikling i Sør-Afrika, gir anledning til å peke på handlingsmulighetene og alternativene. Både i Norge og internasjonalt vil vi søke å bidra til at disse gjør oss i stand til å bli bedre forvaltere av skaperverket.

